

BO‘LAJAK INGLIZ TILI O‘QITUVCHILARIDA PROFESSIONAL KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART- SHAROITLARI

Ollaberganova Fazilat Tangriberganovna – Qo‘shko‘pir tumani 3-son texnikumi direktorining o‘quv ishlari bo‘yicha o‘rinbosari

Annotatsiya

Mazkur maqolada bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining professional kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik asoslari, kompetensiyaviy yondashuvning mazmuni hamda pedagogik shart-sharoitlari tahlil qilingan. Shuningdek, innovatsion metodlar, kommunikativ yondashuv va amaliy mashg‘ulotlarning ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so‘zlar

professional kompetensiya, ingliz tili o‘qituvchisi, pedagogik kompetensiya, kommunikativ yondashuv, innovatsion texnologiyalar, metodik tayyorgarlik.

KIRISH

Bugungi globallashtirish va axborotlashuv jarayonida chet tillarini puxta egallagan, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo‘llay oladigan malakali mutaxassislarga bo‘lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Xususan, ingliz tilining xalqaro muloqot, ilm-fan, texnologiya va ta‘lim sohalaridagi mavqei bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining professional tayyorgarligiga nisbatan yangi talablarni yuzaga keltirmoqda. Shu bois oliy ta‘lim tizimida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining professional kompetensiyasini rivojlantirish masalasi pedagogika fanining dolzarb yo‘nalishlaridan biri sifatida e‘tirof etilmoqda.

Zamonaviy ta‘lim paradigmasida kompetensiyaviy yondashuv ustuvor ahamiyat kasb etib, u bo‘lajak mutaxassislarning nazariy bilimlarni amaliy faoliyatda samarali qo‘llash qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Professional kompetensiya pedagogning kasbiy bilimlari, metodik tayyorgarligi, kommunikativ ko‘nikmalari, axborot texnologiyalaridan foydalanish malakasi hamda shaxsiy sifatlarining integrativ tizimi sifatida namoyon bo‘ladi. Shu nuqtai nazardan, bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarida professional kompetensiyani rivojlantirish uchun zarur pedagogik shart-sharoitlarni aniqlash va ularni ta‘lim jarayoniga tatbiq etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Mazkur muammoning nazariy va metodologik asoslari xorijiy hamda mahalliy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Jumladan, I.A. Zimnyaya kompetensiyaviy

yondashuvning pedagogik mohiyatini yoritgan bo‘lsa¹, J. Jalolov chet tillarini o‘qitish metodikasining zamonaviy tamoyillarini asoslab bergan². Shuningdek, E.I. Passov kommunikativ yondashuvning til o‘rgatishdagi samaradorligini ilmiy jihatdan tahlil qilgan³. Biroq bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining professional kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlarini kompleks tarzda tadqiq etish dolzarbligicha qolmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarida professional kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlarini tahlil qilish hamda ularning ta’lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyatini yoritishdan iborat.

Professional kompetensiya pedagogning kasbiy faoliyatni samarali amalga oshirishga imkon beruvchi bilim, ko‘nikma va shaxsiy sifatlar majmuasi sifatida talqin etiladi. Shu sababli oliy ta’lim muassasalarida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish muhim vazifalardan biridir.

ASOSIY QISM

Professional kompetensiyaning mazmuni

Professional kompetensiya — pedagogning kasbiy faoliyatni samarali tashkil etishga xizmat qiluvchi integrativ sifatidir⁴. U quyidagi komponentlarni o‘z ichiga oladi:

- lingvistik kompetensiya;
- kommunikativ kompetensiya;
- metodik kompetensiya;
- axborot-kommunikatsion kompetensiya;
- ijtimoiy-psixologik kompetensiya.

Olimlarning ta’kidlashicha, kompetensiyaviy yondashuv ta’lim oluvchining mustaqil faoliyat yuritishiga xizmat qiladi¹.

Pedagogik shart-sharoitlar

Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining professional kompetensiyasini rivojlantirish quyidagi pedagogik shart-sharoitlar asosida amalga oshiriladi:

1. Innovatsion texnologiyalardan foydalanish

Multimedia vositalari, onlayn platformalar va interaktiv metodlar talabalar faolligini oshiradi. Ayniqsa, blended learning va digital education texnologiyalari samaradorlikni kuchaytiradi.

2. Kommunikativ yondashuvni qo‘llash

---

¹ Zimnyaya I.A. Klyuchevye kompetensii kak rezultat obrazovaniya. – Moskva, 2004. – B. 12.

² Jalolov J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2012. – B. 18.

³ Passov E.I. Kommunikativ metodika osnov obucheniya inostrannomu yazyku. – Moskva, 2010. – B. 24.

⁴ Zimnyaya I.A. Klyuchevye kompetensii kak rezultat obrazovaniya. – Moskva, 2004. – B. 15.

Ingliz tilini o‘qitishda kommunikativ metod talabalarning real muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bu usul orqali talabalar erkin fikrlash va nutqiy faoliyatni shakllantiradi².

3. Amaliyotga yo‘naltirilgan ta‘lim

Pedagogik amaliyot bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini mustahkamlaydi. Dars kuzatuvlari, microteaching va trening mashg‘ulotlari metodik mahoratni rivojlantiradi⁵.

4. Refleksiv faoliyatni rivojlantirish

Talabalarning o‘z faoliyatini tahlil qilishi kasbiy o‘shishning muhim omilidir. Refleksiya orqali ular o‘z kuchli va zaif tomonlarini aniqlaydi.

TAHLIL VA MUHOKAMA

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, professional kompetensiya faqat nazariy bilim bilan cheklanmaydi. U amaliy faoliyat, mustaqil izlanish va pedagogik tajriba orqali shakllanadi. Shuningdek, zamonaviy o‘qituvchi kreativ fikrlovchi, raqamli texnologiyalarni egallagan hamda kommunikativ madaniyatga ega bo‘lishi zarur.

Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarida professional kompetensiyani rivojlantirish uchun talabaga yo‘naltirilgan ta‘lim texnologiyalaridan foydalanish muhimdir. Chunki bunday yondashuv talabaning mustaqil fikrlashi va kasbiy moslashuvchanligini oshiradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining professional kompetensiyasini rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Bu jarayonda innovatsion texnologiyalar, kommunikativ metodlar, amaliy mashg‘ulotlar va refleksiv faoliyat muhim ahamiyat kasb etadi. Oliy ta‘lim muassasalarida kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayoni bo‘lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Musurmonova O. Pedagogik kompetentlik asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
2. Jalolov J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
3. Passov E.I. Kommunikativ metodika osnov obucheniya inostrannomu yazyku. – Moskva, 2010.
4. Zimnyaya I.A. Klyuchevye kompetensii kak rezultat obrazovaniya. – Moskva, 2004.
5. CEFR – Common European Framework of Reference for Languages. Cambridge University Press, 2020.

---

⁵ Passov E.I. Kommunikativ metodika osnov obucheniya inostrannomu yazyku. – Moskva, 2010. – B. 28.